

Організація освітнього процесу в ДНЗ в контексті впровадження нової редакції Базового компонента дошкільної освіти та в умовах варіативності програм

Остапенко Алла Сергіївна,
методист Центру громадянського виховання КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»

Пріоритетні напрями роботи ДНЗ у 2014/2015 н.р.

- забезпечення **фізичного, психічного і соціального розвитку дітей раннього віку** (від 1 до 3 років), їх безболісної адаптації до змінних умов життя та успішного входження у соціальне середовище;
- **патріотичне виховання** у контексті розвитку духовного потенціалу особистості дитини дошкільного віку;
- **трудове виховання** в процесі організованої й самостійної предметно-практичної діяльності дітей;
- **забезпечення наступності** в реалізації завдань духовного, патріотичного, трудового виховання між дошкільною і початковою ланками освіти.

Нормативне забезпечення освітнього процесу в ДНЗ у 2014/2015 н.р.

- *Лист МОН України від 27.06.2014 № 1/9-341*
«Щодо організації роботи в дошкільних навчальних закладах у 2014/2015 н.р.»
- лист МОН України від 07.08.2014 № 1/9-399
«Про перелік навчальної літератури, що має відповідний гриф Міністерства освіти і науки України, для використання в дошкільних навчальних закладах у 2014/2015 навчальному році»

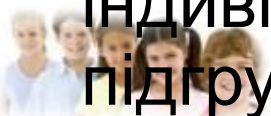
Нормативне забезпечення планування освітнього процесу в ДНЗ

- *Лист МОН України від 03.07.2009 № 1/9-455*
“Планування роботи в дошкільних навчальних закладах”
- *Лист Інституту інноваційних технологій і змісту освіти від 26.07.2010 № 1.4/18-3082*
Інструктивно-методичні рекомендації «Про організовану і самостійну діяльність дітей у дошкільному навчальному закладі»
- лист КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» «Про планування освітнього процесу в дошкільних навчальних закладах у 2013/2014 н.р.» від 24.05.2013 № 781 (**щодо розподілу занять**)

Навчально-пізнавальна діяльність у групах раннього віку

- Основна форма організації навчально-пізнавальної діяльності дітей раннього віку – **ігри-заняття** фізичного, сенсорно-пізнавального (розвиток сенсорики, предметної діяльності, ознайомлення з природним та предметним довкіллям), **мовленнєвого** (розвиток мовлення, ознайомлення з художньою літературою), **художньо-естетичного** (музична, образотворча діяльність) спрямування
- **за формою організації** – індивідуальні, індивідуально-підгрупові (2-3 дитини) та підгрупові (8-10 дітей) ігри-заняття

Навчально-пізнавальна діяльність у групах раннього віку

- тривалість ігор-занять
- до 1,5 року – 8–10 хвилин,
- від 1,5 до 2 років — 10 хвилин,
- від 2 до 3 років — 15 хвилин.
- **Ігри-заняття з дітьми раннього віку доцільно проводити протягом дня**

Патріотичне виховання дошкільників

- інтерес до найближчого соціального, природного і культурного оточення (сім'ї, батьківського дому, рідного міста, села, країни, традицій та звичаїв свого народу);
- позитивне ставлення до світу;
- ознайомлення дітей дошкільного віку з природою рідного краю
- формування уявлень про назви рідного міста або села, найближчих вулиць, площ, столиці нашої Батьківщини, про її визначні місця, видатних людей; ознайомлення із державною символікою України;
- прилучення дітей до народознавства.

Рекомендуємо опрацювати

- «Скажи, щоб вимкнули війну!» Н.Гавриш, К. Крутій / Дошкільне виховання, 2014 № 6
- «Сім'я – перша школа морального зростання». С. Ладивір / Дошкільне виховання, 2014 № 6
- «Моральність має бути свідомою». Т. Поніманська / Дошкільне виховання, 2013 № 8

Трудове виховання

- елементарна обізнаність з працею дорослих, інтерес і повага до різних професій;
- ціннісне ставлення до результатів людської праці, бажання долучатися до посильної предметно-практичної діяльності й прагнення виявляти творче ставлення до неї;
- базові уміння, навички у різних видах праці та якості особистості (відповідальність, самостійність, працелюбність, креативність)

Забезпечення наступності між дошкільною та початковою ланками освіти

- Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації роботи груп для дітей старшого дошкільного віку при загальноосвітніх навчальних закладах» (лист МОН України від 13.08.2014 № 1/9-411)
- «Про забезпечення взаємодії в освітній роботі з дітьми старшого дошкільного і молодшого шкільного віку» (лист МОН України від 19.08.2011 № 1/9-634)

Забезпечення наступності між дошкільною та початковою ланками освіти

Дошкільна освіта:

**формування в дітей
старшого дошкільного
віку готовності до
шкільного життя**

Початкова школа:

**урахування того рівня
сформованості життєвих
компетенцій, з яким
дитина прийшла до школи,
і опора на нього**

Готовність до навчання у школі –

- інтегративна характеристика психічного розвитку дитини, яка складається на завершення дошкільного дитинства і включає компоненти, що зумовлюють успішну адаптацію дитини до умов і вимог школи. Дане поняття розглядається у двох взаємопов'язаних аспектах: а) загальна готовність; б) спеціальна готовність до навчання у школі.

Структура готовності дітей до шкільного навчання

- **Загальна готовність:**
  - фізіологічна;
  - фізична;
  - *психологічна:*
    - мотиваційна,
    - емоційно-вольова;
    - інтелектуальна;
    - соціальна.
- **Спеціальна готовність:**
  - Розвиток мовлення, підготовка до грамоти;
  - Формування логіко-математичної компетентності;
  - Підготовка до письма;
  - Формування уявлень про навколишній світ.

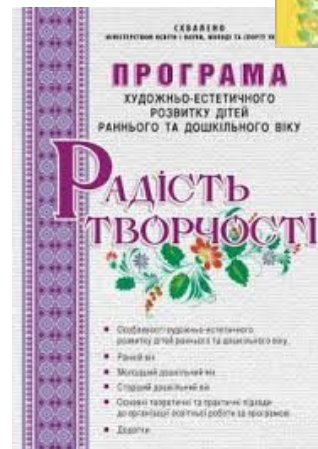

Особливості організації освітнього процесу в ДНЗ у 2014/2015 н.р.

Варіативність програм

Комплексні освітні програми:

- «Оберіг», програма розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років (наук. кер. Богуш А. М.);
- «Впевнений старт», програма розвитку дітей старшого дошкільного віку (авт. кол.: Андрієтті О. О., Голубович О. П. та ін.);
- «Дитина», програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років (наук. кер. Проскура О. В., Кочина Л. П., Кузьменко В. У., Кудикіна Н. В.);
- «Дитина в дошкільні роки», освітня програма (наук. кер. Крутій К. Л.);
- «Українське дошкілля», програма розвитку дитини дошкільного віку (авт. кол.: Білан О. І., Возна Л. М., Максименко О. Л. та ін.);
- «Соняшник», комплексна програма розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку (авт. Калуська Л. В.);
- «Я у Світі» (нова редакція), програма розвитку дитини дошкільного віку (наук. кер. Кононко О. Л.);
- «Стежина», програма для дошкільних навчальних закладів, які працюють за вальдорфською педагогікою (авт. Гончаренко А. М., Дятленко Н. М.).

Парціальні освітні програми:

- - «Про себе треба знати, про себе треба дбати», програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей віком від 3 до 6 років (авт. Лохвицька Л. В.);
- - «Грайлик», програма з організації театралізованої діяльності в дошкільному навчальному закладі (авт.: Березіна О. М., Гніровська О. З., Линник Т. А.);
- - «Радість творчості», програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку (авт.: Борщ Р. М., Самойлик Д. В.);
- - «Граючись вчимося. Англійська мова», програма для дітей старшого дошкільного віку, методичні рекомендації (авт.: Гунько С., Гусак Л., Лещенко З.).

Регіональні парціальні програми

- Чудовий світ танцю (Калініна О.Н.)
- Комп'ютерна грамота (Кугуєнко Н.Ф., Сиротенко Т.А.)
- Хореографія в ДНЗ (Кугуєнко Н.Ф., Сиротенко Т.А., Удовіченко В.В.)
- Навчання гри в шахи з дитинства (Кісіль Ж.М., Умнікова Н.М., Кугуєнко Н.Ф.,)
- Народна пісенна творчість у вихованні національної свідомості дошкільників (Грабарєва О.А., Кугуєнко Н. Ф.)
- «Степ-платформа для дошкільнят» для дітей старшого дошкільного віку (укладач Салтовська Т.В.),
- «ЛЕГО-світ на піску» для дітей старшого дошкільного віку (укладач Тягліцова С.А.),
- «Цікавинка» з англійської мови (укладачі: Жук Н.В., Кравченко Т.В.).

Планування освітнього процесу

Планування організації життєдіяльності дітей у дошкільних навчальних закладах: методичні рекомендації

Автори -укладачі:

С.М. Руднєва, А.С. Остапенко, Н.Ф.
Кугуєнко, М.В Педан., А.М. Щербак

Розподіл групових занять, розклад занять

- лист КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» від 24.05.2013 № 781 (785) «Про планування освітнього процесу в дошкільних навчальних закладах у 2013/2014 н.р. (рекомендації залишаються чинними у 2014/2015 н.р.)»
- з урахуванням особливостей програми, за якою працює заклад

Сучасні принципи організації життєдіяльності дітей в ДНЗ

- Активності
- Природовідповідності
- Ампліфікації
- Індивідуалізації
- Інтеграції

Теорія ампліфікації (за О.В. Запорожцем)

- Оптимальне використання дорослими можливостей кожного вікового етапу для повноцінного особистісного розвитку дошкільника, на відміну від ідеї форсованого, раннього, природоневідповідного навчання.
- Ґрунтується на ідеї цілісного розвитку особистості як основному напрямі організації дошкільної освіти на сучасному етапі.

Принцип інтеграції

Тематичний підхід до планування

- взаємопов'язаність різних елементів навчального процесу як основа для формування цілісної картини світу

Тематичний підхід до планування передбачає:

- Групування навчального матеріалу
- Активна участь дітей в систематизації матеріалу
- Спрямованість на формування в дітей основ діалектичного світогляду
- Розкриття творчого потенціалу
- Розвиток здібностей та вміння самотійно, активно пізнавати довкілля

Освітній процес за тематичним підходом планування

- Допомогти дітям усвідомити системність, цілісність реального мінливого світу
- Формування уявлень про людську сутність, тваринний, рослинний, предметний світ
- Елементарне розуміння загальних законів буття, взаємозв'язків усього суттєвого

Основні форми навчально-пізнавальної діяльності

- Заняття різних видів
- Гурткова робота
- Індивідуальна робота
- Організовані дидактичні ігри у повсякденному житті
- Екскурсії
- Спостереження
- Елементарні досліди, пошукові ситуації

Організоване навчання у формі занять

- проводиться, *починаючи з 3-го року життя.*
Індивідуальні й підгрупові ігри-заняття
проводяться уже на 1-му та 2-му роках життя.

Кількість і тривалість занять

- - для дітей 3-го року життя – 1-2 заняття на день по 10-15 хвилин;
- - для дітей 4-го і 5-го року життя – 1-2 заняття на день відповідно по 15-20 і 20-25 хвилин;
- - у старшому дошкільному віці – 2-3 заняття на день впродовж 1-1,5 годин щодня, по 25-30 (для дітей 6-го року життя) і 30-35 хвилин (для дітей 7-го року життя).

Інструктивно-методичні рекомендації “Про організовану і самостійну діяльність дітей у дошкільному навчальному закладі”

• Класифікація занять

- I. За змістовними напрямками освітньої роботи
- II. За дидактичними цілями
- III. За способом організації дітей
- IV. За специфікою поєднання і використання методів, прийомів, засобів навчання

За змістовними напрямками освітньої роботи

- З фізичного розвитку
- З пізнавального розвитку (*логіко-математичні, ознайомлення з навколишнім та природою*)
- З мовленнєвого розвитку
- З художньо-естетичного розвитку (*музична, образотворча діяльність, художня література*)

Орієнтовний розподіл занять на тиждень

(лист Харківської академії неперервної освіти від
24.05.2013 № 781)

Види занять	Кількість групових занять на тиждень у вікових групах			
	2-3-й р.ж.	4-й р.ж.	5-й р.ж.	6-й р.ж.
З фізичного розвитку¹	2	2	2	2
З художньо-естетичного розвитку				
:	2	2	2	2
-музична діяльність	2	2	2	2
-зображувальна діяльність (малювання, ліплення, аплікація)	0,25	0,5	1	1
-художня література				
З мовленнєвого розвитку	1	1	1	2
З пізнавального розвитку				
- логіко-математичний ²	0,25	0,5	0,5	0,5
- ознайомлення з навколишнім	0,25	0,5	0,5	0,5
- ознайомлення з природою	0,25	0,5	1	1
Усього занять	7-8	8-9	9-10	11-12
Рекомендована кількість занять в день	1-2 заняття в день			2-3 заняття в день

Структура заняття (*традиційна*)

- Початок заняття
- Хід (процес) заняття
- Закінчення заняття

За специфікою поєднання і використання методів, прийомів, засобів навчання

- комбіновані
- ігрові та сюжетно-ігрові
- домінантні (заняття, у яких домінують певні засоби розвитку, навчання і виховання чи види діяльності)

За спрямованістю змісту (за Н.В. Гавриш)

- **Предметне** (формування чіткої системи уявлень, знань, певних умінь і навичок в межах окремих освітніх галузей)
- **Інтегроване** (спрямоване на розкриття цілісної сутності певної теми засобами різних видів діяльності, які об'єднуються в широкому інформаційному полі заняття через взаємне проникнення та збагачення)

За спрямованістю змісту (за Н.В. Гавриш)

- **Комплексне** (спрямоване на різнобічне розкриття сутності певної теми засобами різних видів діяльності, що послідовно змінюють один одного)

Порівняння

- **Інтегроване**
- Об'єднання відбувається з проникненням елементів однієї діяльності в іншу, тобто межі такого об'єднання розмиті
- **Комплексне**
- Одна діяльність змінює іншу, і цей перехід відчутний

За дидактичними цілями

- з формування нових знань
- із закріплення раніше засвоєних знань
- з контролю за якістю знань, умінь, навичок (підсумкові)

За способом організації дітей

- фронтальні (загально-групові);
- підгрупові (по 8-15 дітей залежно від загальної кількості малюків у групі, частіше розподіляючи групу на 2 підгрупи, переважно орієнтуючись на інтереси, ситуативні бажання, здібності, інші суб'єктивні й об'єктивні чинник);
- індивідуально-підгрупові (діти об'єднані по 4-8, чим забезпечується й можливість здійснення диференційованого та індивідуального підходів);
- індивідуальні, що проводяться як з окремими дітьми (по 1), так і з маленькими підгрупами по 2-4 малят, яких частіше об'єднують для спільної індивідуальної навчально-розвивальної роботи).

Приділити особливу увагу

- дотриманню рухового режиму
- урахуванню особливостей організації різних видів діяльності дошкільників відповідно до їх вікових особливостей та вимог чинних нормативних документів
- якості підготовки та проведення різних форм організації життєдіяльності дошкільників
- якості навчально-дидактичного та методичного забезпечення освітнього процесу

Завідувачам, вихователям-методистам ДНЗ, керівникам Р(М)МО

Протягом 2014/2015 н.р.

- продовжити роботи щодо забезпечення якості реалізації завдань Базового компонента дошкільної освіти;
- сприяти упровадженню програм розвитку дітей дошкільного віку, відповідно до вибору закладу, їх подальшого вивчення та ознайомлення з новими програмами, що рекомендовані для використання в ДНЗ;

Завідувачам, вихователям-методистам ДНЗ, керівникам Р(М)МО

Протягом 2014/2015 н.р.

- спрямувати роботу Р(М)МО на реалізацію пріоритетних напрямів розвитку дошкільної освіти в регіоні, підвищення професійної компетентності педагогів;
- забезпечити неухильне виконання вимог нормативних документів та дотримання обласних методичних рекомендацій щодо організації роботи з дітьми старшого дошкільного віку (у тому числі на базі ЗНЗ, у приватних НЗ, ФО-П).

Дякую за увагу!

**КВНЗ “Харківська академія неперервної
освіти”**

Центр громадянського виховання,

т. 731- 27 - 86

<http://edu-post-diploma.kharkov.ua>

alla0102@ukr.net

